

В данной статье обсуждаются методы и особенности преподавания темы “Армянские освободительные движения в 16-19 вв.”. В статье выражается мысль о том, что данные темы могут способствовать национальному самосознанию учеников.

The teaching of topics in the Armenian liberation movements in 16-19th centuries at schools

A.B.Arstamyan

Summary

This article discusses the teaching methods and characteristics of Armenian liberation movements in 16-19th centuries, at school. Here the idea that these topics can be best contribute to the education of students in Armenian spirit is discussed.

ԱՐՑԱԽԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
УЧЕНЫЕ ЗАПИСКИ АРЦАХСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

1(25) 2012

ՀՏԴ 347(479.243)

Քաղաքացիական իրավունք

ՆՎԻՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆ ՈՒ ԱՐԳԵԼՈՒՄԸ
ԼՂՀ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՈՒՄ

Ն.Հ.Սարգսյան

Նվիրատվությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի հնագույն ինստիտուտներից մեկը՝ հիմք է մեկ անձի կողմից գույքի նկատմամբ իրավունքը մյուսի սեփականությանը հանձնելու համար:

ԼՂՀ քաղաքացիական օրենսգրքի /այսուհետ՝ քաղ. օր/ 594-րդ հոդվածը նվիրատվության պայմանագիր է ճանաչում այն պայմանագիրը, որով մի կողմը /նվիրատուն/ մյուս կողմի /նվիրառուի/ սեփականությանն անհատույց հանձնում է կամ պարտավորվում է հանձնել գույք կամ իրեն /երրորդ անձին/ ուղղված գույքային իրավունք /պահանջ/, ազատում կամ պարտավորվում է ազատել իր կամ երրորդ անձի հանդեպ ունեցած գույքային պարտավորությունից:

Համաձայն նշվածի՝ նվիրատվությունը կարող է հանդես գալ և՛ ռեալ պայմանագրի, և՛ կոնսենսուալ պայմանագրի ձևով: Այսինքն, եթե պայմանագրով նվիրատուն մյուս կողմին՝ նվիրառուին, անհատույց գույք է հանձնում, ապա նվիրատվության պայմանագիրը ռեալ է, իսկ եթե նվիրատուն պարտավորվում է հետագայում հանձնել գույք կամ գույքային իրավունքներ, ապա պայմանագիրը կոնսենսուալ է:

Նվիրատվության պայմանագիրը պայմանագրային պարտավորություններում առանձնանում է մի շարք բնորոշ հատկանիշներով: Դրանք են՝ պայմանագրի անհատուցելիությունը, նվիրառուի գույքի ավելացումը, նվիրառուի գույքի ավելացումը՝ նվիրատուի գույքի ծավալի նվազեցմամբ, նվիրատուի՝ նվիրառուին գույքի հանձնման կամ պարտավորությունից ազատելու մտադրության առկայությունը և նվիրառուի՝ նվերը ընդունելու համաձայնությունը: Հիշյալ հատկանիշներն իրենց համակցությամբ կարևոր են նվիրատվության պայմանագրի համար և դրանցից որևէ մեկի բացակայությունը կհանգեցնի նվիրատվության պայմանագրի անվավերության:

Քաղ. օր-ի 598-րդ և 599-րդ հոդվածներով նախատեսված են նվիրատվությունը սահմանափակելու և արգելելու մասին նորմերը: Այսպես, իրավաբանական անձն իր տիրապետման ներքո գտնվող գույքը կամ դրա կառավարման իրավունքը սեփականտիրոջ համաձայնությամբ կարող է նվիրել, եթե օրենքով այլ բան սահմանված չէ: Բայց եթե գույքը գտնվում է ընդհանուր համատեղ սեփականության ներքո, ապա անհրաժեշտ է սեփականության բոլոր մասնակիցների համաձայնությունը: Այս շնչոտումով քաղ. օր-ի 599-րդ հոդվածը միաժամանակ մատնանշում է 198-րդ հոդվածով /Համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը տիրապետելը, օգտագործելը և տնօրինելը/, նախատեսված կանոնների պահպանման

պահանջը:¹ Իսկ համաձայն 198-րդ հոդվածի՝ համատեղ սեփականության մասնակիցներն ընդհանուր գույքը միասին տիրապետում և օգտագործում են, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Կարևոր չէ, թե մասնակիցներից ով է կնքել գույքը տնօրինելու գործարքը՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը տնօրինվում է բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ: Սա հիմք է տալիս յուրաքանչյուր մասնակցի՝ ընդհանուր գույքը տնօրինելու գործարքներ կնքել, եթե նրանց համաձայնությամբ այլ բան նախատեսված չէ: Տրամաբանական է նաև, որ համատեղ սեփականության տնօրինման գործարքը մնացած մասնակիցների պահանջով կարող է անվավեր ճանաչվել, եթե գործարք կնքող մասնակիցն անհրաժեշտ լիազորություններ չունի, հատկապես եթե ապացուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն պետք է իմանար այդ մասին:

Ըստ քաղ. օր-ի 599-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ երրորդ անձանց հանդեպ նվիրատուի փոխարեն նրա պարտականությունների կատարմամբ նվիրատվությունն իրականացվում է օրենսգրքի 351-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված կանոնների պահպանմամբ: Իսկ 351 հոդվածի 1-ին կետում նշվում է. «Պարտապանը կարող է պարտավորության կատարումը դնել երրորդ անձի վրա, եթե օրենքից, այլ իրավական ակտերից, պարտավորության պայմաններից կամ դրա էությունից չի բխում պարտավորությունն անձամբ կատարելու պարտապանի պարտականությունը: Այդ դեպքում պարտատերը պարտավոր է ընդունել պարտապանի փոխարեն երրորդ անձի կողմից պարտավորության կատարումը»:²

Քաղ. օր-ի 599-րդ հոդվածի համաձայն՝ երրորդ անձանց հանդեպ նվիրատուին պատկանող պահանջի իրավունքի նվիրատվությունն իրականացվում է օրենսգրքի 397-401-րդ, 403 և 404-րդ հոդվածներով նախատեսված կանոնների պահպանմամբ: Հիշյալ հոդվածները ներառված են օրենսգրքի Գլուխ 25-ում /Անձանց փոփոխվելը պարտավորության մեջ/ և սահմանում են ինչպես պարտատիրոջ իրավունքների այլ անձի անցնելու հիմքերն ու կարգը, այլև դրանց ծավալը, ապացույցները, առարկությունները, պահանջի զիջման ձևը: Մասնավորապես, 401-րդ հոդվածը /Պարտապանի առարկություններն ընդունվում են պարտատիրոջ պահանջի/ սահմանում է, որ պարտապանն իրավունք ունի նոր պարտատիրոջ պահանջի դեմ ներկայացնել առարկություններ, որոնք նա ունեցել է սկզբնական պարտատիրոջ դեմ՝ նոր պարտատիրոջը իրավունքների անցման մասին ծանուցում ստանալու պահին: Իսկ հոդված 403-ը /Պահանջը զիջելու պայմանները/ մատնանշում է միանգամից երկու նորմ.

«1. Պարտատիրոջ պահանջի զիջումն այլ անձի թույլատրվում է, եթե դա չի հակասում օրենքին, այլ իրավական ակտերին կամ պայմանագրին:

2. Առանց պարտապանի համաձայնության պահանջի զիջումն այն պարտավորությամբ, որում պարտատիրոջ անձն էական նշանակություն ունի պարտապանի համար, չի թույլատրվում»:³

Առաջին դեպքում, ինչպես տեսնում ենք, սահմանափակումը վերապահում է պարունակում հետևյալ շեշտումով՝ *եթե այն չի հակասում օրենքին*: Երկրորդ դեպքում պարտապանի համաձայնությունը պարտադիր է համարվում:

Պահանջը զիջելու ձևը /404-րդ հոդված/ սահմանում է, որ հասարակ գրավոր կամ նոտարական ձևով կնքված գործարքի վրա հիմնված պահանջը պետք է զիջվի նույն ձևով: Բացի այդ, պետական գրանցման ենթակա իրավունքներ պարունակող գործարքով պահանջի զիջումը պետք է գրանցվի այդ իրավունքների գրանցման համար սահմանված կարգով, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով:

Կարևոր է նաև այս հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսվող նորմը, ըստ որի՝ օրդերային արժեթղթով պահանջի զիջումը կատարվում է այդ արժեթղթի վրա փոխանցագիր կատարելու միջոցով: Դա իր հերթին կատարվում է օրենսգրքի 149-րդ հոդվածի /Իրավունքներն արժեթղթով փոխանցելը/ 3-րդ կետի դրույթով, համաձայն որի՝ «օրդերային արժեթղթով իրավունքները փոխանցվում են այդ արժեթղթի վրա փոխանցագիր /ինդոսամենտ/ կատարելու միջոցով»:⁴

¹ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրքը ԼՂՀ-ում կիրարկման է դրված 2001թ. մայիսի 18-ից՝ համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի քաղաքացիական օրենսգիրքը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում կիրարկման մեջ դնելու մասին» ԼՂՀ օրենքի:

² Տե՛ս www.arlis.am, «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք»:

³ Նույն տեղում:

⁴ Նույն տեղում:

Հատկանշական է, որ այս դեպքում փոխանցագրողը /ինդուսանտր/ պատասխանատվություն է կրում ոչ միայն իրավունքի գոյության, այլ նաև դրա իրականացման համար:

Կան իրավունքներ, որոնք չեն կարող անցնել այլ անձանց: Այս նորմը պարունակվում է 398-րդ հոդվածում և շեշտվում է, որ պարտատիրոջ անձի հետ անխզելիորեն կապված իրավունքների՝ ներառյալ ալիմենտի և կանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հատուցման պահանջների, անցնելն այլ անձի չի թույլատրվում: Ուշագրավ դրույթներ է պարունակում նաև 400-րդ հոդվածը */Նոր պարտատիրոջ իրավունքների ապացույցներ/*: Օրինակ, պարտապան իրավունք ունի մինչև պահանջը տվյալ անձին անցնելու վերաբերյալ ապացույցներ ներկայացնելը՝ նոր պարտատիրոջ օգտին պարտավորությունը չկատարել: Օրենսդիրը հնարավոր համարելով ապացույցներ չներկայացնելու տարբերակը, տվյալ դեպքում ճիշտ է վարվել՝ մտցնելով հիշյալ դրույթը: Միաժամանակ օրենսդիրը նույն հոդվածում իրավագիտորեն անհրաժեշտ է համարել հետևյալ նորմի շեշտումը. «Պահանջն այլ անձի զիջած պարտատերը պարտավոր է նոր պարտատիրոջը հանձնել պահանջի իրավունքը հավաստող փաստաթղթեր և հատորներ պահանջի իրականացման համար նշանակություն ունեցող տեղեկություններ»:¹

Քաղ. օր-ի 599-րդ հոդվածի 4-րդ կետը հուշում է, որ երրորդ անձանց հանդեպ նվիրատուի պարտքը նվիրատուին փոխանցելու միջոցով նվիրատվությունը կատարվում է օրենսգրքի 406-րդ և 407-րդ հոդվածներով նախատեսված կանոնների պահպանմամբ: Քաղ. օր-ի 406-րդ հոդվածի համաձայն պարտապանը կարող է իր պարտքն այլ անձի փոխանցել միայն պարտատիրոջ համաձայնությամբ, որի դեպքում կիրառվում են նույն օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի 1-ին և 2րդ կետերում ամրագրված կանոնները: Ուշագրավ է 407-րդ հոդվածի սահմանումը. «Նոր պարտապանն իրավունք ունի ընդդեմ պարտատիրոջ պահանջի ներկայացնել առարկություններ, որոնք հիմնված են պարտատիրոջ և սկզբնական պարտապանի հարաբերությունների վրա»:² Այսինքն՝ առարկություններ չեն կարող հիմնվել նոր ծագող /ծագած/ հարաբերությունների վրա, որն իր հերթին սահմանափակում է նոր պարտատիրոջ հավակնությունները:

Քաղ. օր-ի 599-րդ հոդվածի 5-րդ կետով առաջին է համարվում ներկայացուցչին տրված նվիրատվության կատարման լիազորագիրը, որում նշված չէ նվիրատուն և սահմանված չէ նվիրատվության առարկան: Սա արդեն չափի դիտարկել սահմանափակման համատեքստում, որովհետև խոսքը տվյալ դեպքում նվիրատուի ու նվիրատվության առարկայի բացակայության մասին է:

Վերոնշյալներից մասնավորապես հետևում է, որ նվիրատվության մերժմանը զուգահեռ, օրենքը սահմանում է նաև գործարքի սահմանափակումներ: Իրավաբանական անձի տիրապետման ներքո գտնվող գույքը կամ դրա կառավարման իրավունքը դրա սեփականտիրոջ համաձայնությամբ նվիրելու իրավագործությունը առավելապես պատկանում է պետական, համայնքային, բաժնետիրական ընկերություններին: Ընդ որում, հարկ է նշել, բաժնետիրական ընկերությունների դեպքում սահմանափակումները վերաբերում են միայն անշարժ գույքին, քանզի շարժական գույքին նրանք տիրապետում են ինքնուրույն ձևով:

Ուշադրություն է գրավում այն հանգամանքը, որ ինչպես սկզբում նշեցինք, իրավաբանական անձն իր տիրապետման ներքո գտնվող գույքը կամ դրա կառավարման իրավունքը սեփականատիրոջ համաձայնությամբ կարող է նվիրել, եթե **օրենքով այլ բան սահմանված չէ**: Տվյալ դեպքում իրավաբանական անձինք հանդիսանում են համայնքային ենթակայության տակ գտնվող հիմնարկները, որոնց տնօրինման իրավունքով ամրագրված է գույք: Նվիրատվության սահմանափակումներն այս իրավաբանական անձանց նկատմամբ ևս վերապահումով են արվում, որովհետև սեփականատիրոջ համաձայնությունը ոչ միշտ է պահանջվում: Հիմնարկը փաստացի իրավագոր չէ առանց սեփականատիրոջ համաձայնության՝ իրեն տնտեսական վարման հանձնված անշարժ գույքը վաճառել, նվիրել կամ գրավ դնել: Մնացած գույքը նա կարող է տնօրինել ինքնուրույն, բացառությամբ օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված դեպքերի:

Նվիրատվությունն **արգելվել** ևս գործարքի սահմանափակման տարատեսակ է: Համաձայն օրենսգրքի 598-րդ հոդվածի, մասնավորապես, փոքրահասակների ու անգործունակ ճանաչված քաղաքացիների անունից նրանց օրինական ներկայացուցիչներին արգելվում է նվիրատվություն կատարել: Այսինքն, եթե չի լրացել քաղաքացու 14 տարին, կամ եթե դատարանի կողմից քաղաքացին անգործունակ է ճանաչվել, ապա նրանց օրինական ներկայացուցիչները /ծնողներ,

¹ Նույն տեղում:

² Նույն տեղում:

խնամակալները, հոգաբարձուները/ չեն կարող նվիրատվության պայմանագրի կողմ հանդիսանալ: Փոքրահասակները՝ 6-14 տարեկանները, կարող են կնքել միայն մանր կենցաղային, նոտարական վավերացում չպահանջող գործարքներ: Նրանց կողմից կնքված ինքնուրույն գործարքներով գույքային պատասխանատվությունն ընկնում է ծնողի, խնամակալի կամ հոգաբարձուի վրա՝ «*եթե չապացուցեն, որ պարտավորությունն իրենց մեղքով չի խախտվել*» /Հոդված 29, կետ 3/:

Ինչպես ՀՀ-ում, ԼՂՀ-ում նույնպես նախատեսվում է նվիրատվության չափի սահման: «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունքում» /երկրորդ մաս/ արված մեկնաբանմամբ՝ ՀՀ կառավարությունը 1993թ. փետրվարի 17-ին ընդունել է որոշում, համաձայն որի՝ պաշտոնի բերումով ստացված նվերներն անձնական չեն, պատկանում են պետությանը: Բայց եթե նվերներն անձնական բնույթ ունեն կամ բարձրարժեք չեն, այսինքն չեն գերազանցում պաշտոնատար անձի աշխատավարձի հնգապատիկը, ապա կարող են թողնվել նվեր ստացողի մոտ:¹ Նկատի առնելով, որ որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը նույնաբովանդակ որոշում չի ընդունել, ինչպես նաև հաշվի առնելով, որ ԼՂՀ Գերագույն Խորհրդի 1992թ. հունիսի 6-ին ընդունած որոշմամբ՝ մինչև սեփական սահմանադրության և օրենքների ընդունումը ՀՀ գործող օրենսդրությունը և օրենսդրական ակտերը Ղարաբաղում գործում են, ուստի ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշումը լիարժեքորեն կիրարկելի է նաև ԼՂՀ-ում: Նկատենք, Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգիրքը ևս տարբերակում է նվագագույն աշխատավարձի հնգապատիկը գերազանցող «սովորական նվերներին» մյուս նվիրաչափերից: Ընդ որում, ռուսաստանյան քաղ. օր-ում մասնավորապես նշվում է, որ խնամակալին կամ հոգաբարձուին արգելվում է նվիրատված գույքի եկամուտները տնօրինել՝ առանց համապատասխան մարմինների նախնական համաձայնության:² ԼՂՀ քաղ. օր-ի 39-րդ հոդվածով *«խնամարկյալի գույքը տնօրինելը»* ևս սահմանվում է, որ խնամակալության ու հոգաբարձության մարմինների նախնական համաձայնությամբ խնամակալը կամ հոգաբարձուն կարող են խնամարկյալի գույքի կառավարումից հասանելիք եկամուտները ծախսել ի շահ նրա: Առանց խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների նախնական համաձայնության՝ դա կարող է իրականացվել միայն խնամարկյալի ապրուստի ապահովման նպատակով: Սա թերևս ավելի համարժեք մոտեցում է, որովհետև լրիվությամբ չի սահմանփակում խնամակալի կամ հոգաբարձուի իրավունքը խնամարկյալի գույքը տնօրինելիս: Մյուս կողմից, չի հստակեցվում խնամարկյալի ապրուստի ապահովման նպատակով եկամուտների ծախսման չափը, որը կարող է սպառել գույքի կառավարումից ստացված եկամուտներն ամբողջությամբ: Մեր կարծիքով, ավելի տիպական կլիներ, եթե հիշյալ հոդվածում **«ապրուստի ապահովման»**-ը փոխարինվեր **«կենսապահովման»** բառով, նկատի առնելով նաև, որ վերջինս իմաստային առումով ավելի լայնաշերտ բառ է:

Օրենսգրքի 598-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, միևնույն ժամանակ, արգելվում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին կատարել նվիրատվություն՝ կապված իրենց պաշտոնական դիրքի կամ ծառայողական պարտականությունների հետ: Համաձայն «Տեղական ինքնակառավարման մասից» ԼՂՀ օրենքի, համայնքի ղեկավարն իրականացնում է նաև պետության կողմից պատվիրակված լիազորություններ /Հոդված 32, 20-22 կետեր/, ուստի թե՛ նա, և թե՛ պետական ծառայողը, որոնք աշխատավարձ են ստանում պետական բյուջեից, չեն կարող պետբյուջեի հաշվին կատարել նվիրատվություններ: Նմանապես, նրանք չեն կարող իրենց ծառայողական պարտականությունների հետ կապված՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից ստանալ նվիրատվություններ, քանզի դրա մեջ պարունակվում են կոռուպցիայի տարրեր: Դա հատուկ շեշտվում է նաև օրենսգրքում. «*Նվիրատվության պայմանագրին վերաբերող այսպիսի նորմ նախատեսվել է ինքնանպատակ չէ: Այն յուրատեսակ միջոց է պայքարելու համար պաշտոնատար անձանց կողմից իրենց պաշտոնական դիրքի չարաշահումների դեմ*»:³

¹ Տե՛ս՝ «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք», Երկրորդ մաս, Եր. համալս. հրատ., Ե., 2001, էջ 118:

² Տե՛ս՝ Гражданский Кодекс РФ 2011-2012 - последняя редакция, www.grazkodeks.ru:

³ Տե՛ս՝ «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք», Երկրորդ մաս, Եր. համալս. հրատ., Ե., 2001, էջ 118:

Հիշյալ անձանց արգելվում է նվերներ տալ և ստանալ հենց իրենց պաշտոնական դիրքի կամ ծառայողական պարտականությունների հետ կապված, որը կարող է նպատակամղված լինել որևէ գործողություն կատարելուն կամ որոշում կայացնելուն: Տվյալ արգելքը չի տարածվում այն մյուս դեպքերի վրա, երբ նվիրատվությունը չի հանգեցնում հիշյալ անձանց ծառայողական գործունեությանը:

Հատկանշական է, որ օրենքը չի կարգավորում այն հնարավոր դեպքերը, երբ որևէ ծառայության դիմաց շնորհակալավարձը խոշոր չափեր է կազմում: Ասենք, եթե հանցագործությունը կանխելու և քաղաքացուն վերահաս վտանգից փրկելու համար քաղաքացին ի նրախտագիտություն իրավապահ մարմնին թանկարժեք գույք /ավտոմեքենա, կահույք և այլն/ է նվիրաբերում: Քաղ. օր.-ի 605-րդ հոդվածի */Նվիրաբերություն/* 5-րդ կետը սահմանում է, որ իրադրության փոփոխման հետևանքով նվիրաբերված գույքի օգտագործումը նվիրաբերողի սահմանած նպատակին չհամապատասխանելու դեպքում, այլ նպատակով կարող է օգտագործվել միայն նվիրաբերողի համաձայնությամբ, իսկ եթե վերջինս մահանում է կամ իրավաբանական անձը լուծարվում է՝ դատարանի վճռով: Ընդ որում հոդվածի 6-րդ կետով իրավունք է վերապահում նվիրաբերողին, նրա ժառանգներին կամ այլ իրավահաջորդին՝ վերացնել նվիրաբերությունը:¹ Մեր կարծիքով, այս դրույթը հակասության մեջ է գտնվում սույն հոդվածի 3-րդ կետի հետ, որովհետև նվիրառուի հանձնառությունը ներկա դեպքում ենթադրում է գույքի օգտագործում ըստ նշանակության: Մինչդեռ, եթե նվիրաբերությունն արվել է նրախտագիտական մղումներով, ինչպես, օրինակ, իրավապահ մարմնին տրված արժեքավոր նվերը, ապա գույքի նպատակային օգտագործման պահանջ կարծես թե չի ծագում: Այս տրամաբանությամբ, չի կարող արգելվել ֆիզիկական անձի կողմից գույքի նվիրատվությունը, քանզի այն հասցեագրված է կառույցին, այլ ոչ թե կոնկրետ անձի: Վերոհիշյալ դրույթը, մեր կարծիքով, օրենսդրական խմբագրման կամ հստակեցման կարիք ունի:

Քաղ. օր.-ի 598-րդ հոդվածի 3-րդ կետը սահմանում է, որ առևտրային կազմակերպությունների միջև հարաբերություններում նվիրատվությունը նույնպես արգելվում է: Օրենսդիրն այս նորմը սահմանելիս, թերևս նկատի է առել այն հանգամանքը, որ առևտրային կազմակերպություններում անհատույց գործարքները չեն դիտվում ակնկալվող եկամտի կամ շահույթի շրջանակում ու չեն բխում ընկերության ընդհանուր շահերից: Նվիրատվությունները միաժամանակ կարող են ստեղծել հակամրցակցային միջավայր՝ խոչընդոտ հանդիսանալով ընկերության հետագա կայացմանն ու զարգացմանը:

Նվիրատվության սահմանփակումներն ու արգելումը, սակայն, չպետք է շփոթել պարտքի ներման հետ: Այս առնչությամբ թույլ իրավագետ Վ. Մոլոստովան, մասնավորապես, գտնում է, որ առևտրային կազմակերպությունների միջև երբեմն պարտքի ներում կիրառվում է, ինչն էլ իր հերթին հարկային խնդիրներ է հարուցում:²

ԼՂՀ հարկային օրենսդրությունը մերժում է նման գործարքները առևտրային կազմակերպությունների միջև: Իբրև պարտքի ներում՝ կիրառվում է խորհրդարանի կողմից օրենքի ուժով արտոնություններ տալու ձևը: Այս կերպ, օրինակ, ԼՂՀ Ազգային Ժողովը 21.03.2003թ. ընդունել է օրենք «Վաճառ կարապետյան» ՓԲԸ նկատմամբ արտոնություն սահմանելու մասին, համաձայն որի՝ հիշյալ ընկերությունն ազատվել է 2003թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հաշվարկված շահութահարկի, եկամտահարկի, ավելացված արժեքի հարկի, գույքահարկի, ավտոմոբիլային ճանապարհների շինարարության, նորոգման և պահպանման համար կատարվող հատկացումների, բնապահպանական վճարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված տույժերի և տուգանքների ու պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների վճարումից:

Գրականություն

1. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք», «Տիգրան Մեծ» ՓԲԸ հրատարակչություն., Եր., ՀՀ կառավարության պաշտոնական հրատարակչություն, 429 էջ:
2. www.arlis.am, «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք»:
3. Гражданский Кодекс РФ 2011-2012 - последняя редакция, www.grazkodeks.ru:

¹ Տե՛ս՝ www.arlis.am, «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգիրք»:

² Տե՛ս՝ "Эниграф", № 476, 09.07.2004.

4. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական իրավունք», Երկրորդ մաս, Եր., համալս. հրատ., Եր., 2001:
5. ԼՂՀ օրենքների ժողովածու /Պաշտոնական հրատարակություն/:
6. "Эпиграф", № 476, 09.07.2004.
7. ԼՂՀ Սահմանադրություն, 10.12.2006:
8. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական դատավարության օրենսգիրք», 01.07.1998, /ՀՀ պաշտոնական տեղեկագիր, թիվ 22 /55/, 21.09.1998:

Ограничение и запрещение дарения в гражданском кодексе НКР.

Н.Г.Саркисян

Резюме

Дарение, как вид безвозмездной сделки, включает в себя также положения по ограничению и запрещению дарения.

Юридическое лицо с согласия собственника может подарить находящуюся в его ведении вещь, либо право ведения, если законом ничего иного не предусмотрено.

Однако если имущество находится в общей совместной собственности, то необходимо согласие всех участников собственности.

Параллельно с отклонением дарения, закон устанавливает также ограничения сделки.

Преимущественные правомочия дарить с согласия собственника имущество или право управления имуществом принадлежит государственным, общинным и акционерным предприятиям. Запрещение дарения является совершенно новой нормой в Гражданском кодексе НКР. Согласно 598 статье кодекса, в частности, законным представителям несовершеннолетних и граждан, признанных недееспособными запрещается осуществлять дарение от их имени.

Ограничение и запрещение дарения не должны смешиваться с прощением долга. Нередко коммерческие организации применяют практику прощения долга, что может породить налоговые проблемы.

Налоговое законодательство отклоняет подобные сделки между коммерческими организациями. Взамен этого, в силу закона применяется форма предоставления льгот со стороны парламента.

NKR civil code limitation and donation.

N.H.Sargsyan

Summary

The donation as the type of voluntary action also includes the provisions of donation limitation and prohibition. The legal person can grant as per the owner the property or the right of its management, which is in his possession, in case anything else is not defined by the law. But if the property is in the possession of the common joint ownership, then the consent of all the participants is required.

The law also defines action limitations along with the donation decline. The donating competency of the property or the right of its management as per the owner, which is in the possession of the legal person, mainly belongs to the state, community, joint-stock organizations.

The prohibition of the donation is definitely considered as a new standard of the NKR civil code. As per 598 article of the legislation, particularly the legal representatives of young children and unemployed recognized citizens are prohibited to donate in their name.

The limitations and prohibition of donation must not be confused with the debt forgiveness. The debt forgiveness is applied often among the commercial organizations, what can cause the tax problems.

The NKR tax legislation declines the similar actions between the commercial organizations. Instead of that in use is the form of assigning the law forced privileges by the NKR council.